

Kritinio mąstymo užduotys

Pažadėtoji žemė: Dievo Karalystė

1. Užduotis. Moralinės problemos kėlimas remiantis Šventuoju Raštu

Perskaityk Senojo Testamento ištrauką ir suformuluok moralinę problemą pagal vieną iš šių aprašymų, iškelk moralės klausimą.

- A.** Moralinė problema gali kilti dėl asmeninio intereso ir žmogaus vertybių sankirtos. Toks moralinis klausimas kyla, kai siekiama pateisinti elgesį, kuris atrodo naudingas, bet nėra teisingas. Tai yra faktų ir vertybių problema, kurios pavyzdys galėtų būti: meluoti ar sakyti tiesą, tačiau tiesa ne visada naudinga.
- B.** Moralinė problema galbūt kyla iš tam tikro emocinio žmogaus patyrimo, t. y. gėdos, kaltės ar puikybės jausmo. Šie jausmai skiriasi intuityviai nuo kitų jausmų, pavyzdžiui, religinių ar estetinių. Moraliniai jausmai siejami su simpatija, užuojauta, gailesčiu. Moralinis jautrumas būdingas žmonėms ne vienodai, o priklauso didžia dalimi nuo to, kaip žmogus buvo auklėjamas. Pavyzdžiui, sutrikusios raidos asmenybės gali nejauti kaltės ar gailesčio, bet elgtis šiurkščiai, impulsyviai, savanaudiškai.
- C.** Moralinė problema gali būti susijusi su žmonių požiūriais, nesutampančiais su kitų žmonių įsitikinimais. Tai gali būti skirtingų nuomonių, pasaulėžiūros, pareigų sau ir kitiems susidūrimas. Įdomu, kad dėl šių prieštaravimų gali būti sudėtinga pritaikyti auksinę taisyklę kaip universalų moralės principą.
- D.** Moralinę problemą sukelia tie veiksmai, kuriais asmuo gali padėti arba pakenkti kitiems ar sau pačiam. Moralinį susirūpinimą gali kelti ir kas nors gera (gėris), nors dažnai žmonės galvoja, kad moralinė problema keliama, kai susiduriama su tam tikru klaidingu veiksmu. Pagal šią apibrėžtį labai nedaug žmonių sprendimų ir veiksmų yra neutralūs – be pasekmių, galinčių padėti arba pakenkti kitiems arba sau. Šiuo požiūriu, neatsargumas ir netyčiniai veiksmai, pvz., avarija, yra moralinio pobūdžio problema.

A. (Ką reiškia..?
Ką nori pasakyti..?)
(Ar įmanoma... iš tiesų
egzistuoja... teisinga..?)

Pirmoji Samuelio knyga 18

Dovydo vedybos

¹⁷ Saulius tarė Dovydui: „Štai mano vyresnioji duktė Meraba. Duosiu ją tau žmona. Tik būk mano kovotojas ir kovok VIEŠPATIES kovas.“ Mat Saulius galvojo: „Pats prieš jį rankos nekelsiu. Tepakelia ranką prieš jį filistinai!“ ¹⁸ Dovydas atsakė Sauliui: „Kas aš, kas mano giminės ir kas mano tėvo namai Izraelyje, kad tapčiau karaliaus žentu?“ ¹⁹ Bet atėjus laikui, kai Sauliaus duktė Meraba turėjo būti duota Dovydui, ji buvo atiduota kaip žmona Adrieliui Meholatiečiui. ²⁰ Sauliaus duktė Michalė buvo pamilusi Dovydu. Kai apie tai buvo pasakyta Sauliui, jis buvo patenkintas. ²¹ Saulius sakė sau: „Duosiu ją jam! Ji gali būti jam žabangos, kad filistinai pakeltų prieš jį ranką.“ Todėl Saulius tarė Dovydui: „Mano žentu net dabar gali tapti per mano antrąją.“ ²² Savo dvariškiams Saulius įsakė: „Šnabždėkite Dovydui į ausį, sakydami: „Žiūrėk, karalius tavimi žavisi, o visi jo dvariškiai tave myli. Tad kodėl tau netapti karaliaus žentu?““ ²³ Sauliaus dvariškiai kartojo šiuos žodžius Dovydui į ausis. Bet Dovydas sakė: „Argi manote, kad tapti karaliaus žentu lengvas dalykas? Esu tik neturtingas ir menkas žmogus.“

B. (Kaip šis pasakojimas
susijęs... derėtų suprasti...
galima interpretuoti..?)
(Jeigu.., tai..?)

C. (Kas tai yra..?
Kas įrodo..? (Kodėl..?))

D. (Koks yra..?
Kokių minčių kelia..?)
(Kuo ši ištrauka svarbi..?)

2. Užduotis. Istorinė kritinė teksto analizė

Perskaityk Naujojo Testamento ištrauką, išanalizuok ją pagal lentelėje nurodytus aspektus ir klausimus, pagrįsk, kad Jėzaus Dievo Karalystės skelbimas Evangelijose nėra mitas.

Kontekstas: kuriuo istoriniu laikotarpiu gyveno Jėzus? Kaip tekste atsispindi to laikotarpio šeimos papročiai? Kaip istorinis kontekstas padeda geriau suprasti tekstą?

Raktažodžiai: ką reiškia (ne)pripažinti „mirusiųjų prisikėlimą (-o)“? Ką reiškia: „Aš esu“ – Abraomo Dievas, Izaoko Dievas ir Jokūbo Dievas?

Mt 22

Mirusiųjų prisikėlimas

²³ Tą pačią dieną atėjo pas jį sadukiejų, kurie nepripažįsta mirusiųjų prisikėlimo, ir klausė: ²⁴ „Mokytojaui, Mozė yra pasakęs: Jei kas mirtų be vaikus, tegul jo brolis veda jo žmoną ir pažadina savo broliui palikuonių. ²⁵ Šit pas mus yra buvę septyni broliai. Pirmasis vedęs mirė ir, neturėdamas vaikų, paliko savo žmoną broliui. ²⁶ Taip atsitiko antrajam ir trečiajam iki septintojo. ²⁷ Visų pasakiausiai numirė ta moteris. ²⁸ Tad, kai mirusieji prisikels, kuriam iš septynių ji bus žmona? Juk visi yra ją turėję.“ ²⁹ Jėzus jiems atsakė: „Jūs klystate, nepažindami nei Raštų, nei Dievo galybės. ³⁰ Prisikėlę nei ves, nei tekės, bet bus kaip Dievo angelai danguje. ³¹ O apie mirusiųjų prisikėlimą ar nesate skaitę, kas jums Dievo pasakyta: ³² **Aš esu Abraomo Dievas, Izaoko Dievas ir Jokūbo Dievas.** Jis ne mirusiųjų, bet gyvųjų Dievas!“ ³³ Tai girdėdama, minia stebėjosi jo mokslu.

Pagrindiniai veikėjai, jų santykiai su Moze, Jėzumi ir Dievu: koks buvo sadukiejų atėjimo pas Jėzų tikslas? Kodėl jie klydo „nepažindami nei Raštų, nei Dievo galybės“? Kodėl minia stebėjosi?

Teksto pobūdis, žanras: koks evangelijų pasakojimo pobūdis– grožinis literatūrinis, istorinis, alegorinis mitinis, teologinis, mišrus?

Biblijos autorius ir adresatas: kas yra įkvėptasis šio teksto autorius? Kam buvo adresuotas šis Evangelijos pasakojimas?

Svarbiausi, susiję įvykiai: kokių tikslų Jėzus kaip Mesijas įžengė į Jeruzalę, kur susitiko su sadukiejaus ir fariziejaus?

Ištraukos reikšmė, prasmė: kokia pasakojimo pagrindinė mintis išaiškėja? Kuo grindžiamas krikščioniškas tikėjimas šiandien, kad evangelijų pasakojimas apie Jėzų ir Šv. Rašto žodžiai nėra mitas?

Asmeninė nuomonė, patirtas įspūdis: kaip manai, kodėl svarbu tikėti Jėzaus žodžiais mums šiandien? Kodėl kai kuriuos piktina moralinė nuostata dėl šeimos ištikimybės ir tikėjimo nuostata dėl mirusiųjų prisikėlimo?

3. Užduotis. Teksto dvasinės prasmės interpretacija

Šventajame Rašte atskleidžiama ir dvasinė prasmė, pranokstanti žodinę, įkvėptojo autoriaus tiesiogiai išreikštą prasmę. Dvasinės prasmės pagrindas yra žodinė prasmė. Dvasinė prasmė gali būti trejopo pobūdžio: *tipologinio*, *moralinio* ir *mistinio* pagal Katalikų Bažnyčios Tradiciją.

Tipologinis dvasinės Šventojo Rašto prasmės pobūdis susieja Senojo Testamento išganymo istorijos įvykius su Kristumi. Pavyzdžiui, izraeliečių perėjimas per Nendrių jūrą yra ženklas ir nuoroda į Kristaus pergalę – perėjimą iš mirties į Prisikėlimą ir Krikšto sakramentą.

Moralinis dvasinės Šventojo Rašto prasmės pobūdis yra pamokomas. Šventajame Rašte pasakojamų įvykių tikslas – skatinti skaitytoją būti dorą ir elgtis teisingai.

Mistinis dvasinės Šventojo Rašto prasmės pobūdis primena, kad svarbu išganymo istorijos dalykuose ir įvykiuose atpažinti nuorodą į jų amžinąją reikšmę, vedančią žmogų į tikrąją Pažadėtąją žemę. Taip Bendrija žemėje yra nuoroda į dangiškąją Jeruzalę.

Pabandyk interpretuoti, ką šis išganymo istorijos įvykis – Naujosios Jeruzalės apreiškimas Jonui, aprašytas šioje Šventojo Rašto ištraukoje, reiškia dvasiniu trejopu teologiniu požiūriu.

Tipologinis požiūris: *kaip šis tekstas simboliškai apreiškia Jėzaus Kristaus ir Bažnyčios – Naujosios Sendoros tautos santykį?*

Apreiškimas Jonui Apr 21

Naujoji Jeruzalė

¹ Aš regėjau naują dangų ir naują žemę, nes pirmasis dangus ir pirmoji žemė išnyko, ir jūros taip pat nebeliko. ² Ir aš išvydau šventąjį miestą – naująją Jeruzalę, nužengiančią iš dangaus nuo Dievo; ji buvo išpuošta kaip nuotaka savo sužadėtiniui. ³ Ir išgirdau galingą balsą, skambantį nuo sosto: „Štai Dievo padangtė tarp žmonių. Jis apsigyvens pas juos, ir jie bus jo tauta, o pats Dievas bus su jais. ⁴ Jis nušluostys kiekvieną ašarą nuo jų akių; ir nebebus mirties, nebebus liūdesio nei aimanos, nei sielvarto, nes kas buvo pirmiau, tas praėjo.“

Moralinis požiūris: kaip ši ištrauka simboliškai vaizduoja Santuokos sakramento vertybes, kokios jos?

Mistinis požiūris: koks buvo apaštalo Jono santykis su Dievu ir įvairių laikų krikščionybės mistikais bei šventaisiais? Ką reiškia Naujoji Jeruzalė – žmogaus religinis santykis su Dievu kaip Amžinuoju Tu – Meile?